

УДК 343.435(075)

Авраменко Д.Л.¹, Назаренко П.Г.²

¹ студ. гр. Ю-311 НУ «Запорізька політехніка»

² канд. юрид. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

МЕТОДИКА РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ, УЧИНЕНИХ НА ГРУНТІ НЕТЕРПИМОСТІ

Злочини з мотивів нетерпимості – це злочинні дії, мотивовані упередженням щодо певних груп людей. Мотивацію упередженості можна визначити загальновизнаними негативними думками, стереотипними припущеннями, нетерпимістю або ненавистю, спрямованими до певної групи, яка має спільні характеристики, такі як раса, етнічна приналежність, мова, релігія, національність, сексуальна орієнтація, стать чи будь-яка інша фундаментальна характеристика.

Метою є встановлення та притягнення до відповідальності винних осіб, а також запобігання подібним злочинам у майбутньому.

Злочин на ґрунті ненависті – це кримінальне правопорушення, скоєне з мотивів упередження. Злочини на ґрунті ненависті обов'язково передбачають наявність двох елементів:

- злочини, де «ґрунт нетерпимості» є ознакою об'єктивної сторони складу злочину (ч. 2 ст. 110 КК України – спосіб, ст. 161 КК України – суспільно небезпечне діяння, ст. 300 КК України – предмет, ст. 442 КК України – суспільно небезпечне діяння);

- злочини, де «ґрунт нетерпимості» є ознакою суб'єктивної сторони складу злочину (ч. 2 ст. 110, ч. 2 ст. 115, ч. 2 ст. 121, ч. 2 ст. 122, ч. 2 ст. 126, ч. 2 ст. 127, ч. 2 ст. 129 КК України – мотив, ст. 258 КК України – мета).

Під мотивом упередження мається на увазі, що особа має упереджені уявлення про певну групу осіб, якими керується під час вчинення кримінального правопорушення.

Об'єктом злочину на ґрунті ненависті може бути одна чи кілька осіб або майно, що асоціюються з групою, яка має спільну ознаку. Зловмисник може обрати жертву через її реальну чи навіть припустиму приналежність до певної групи або зв'язок із нею.

Суб'єктом злочину є фізична осудна особа, яка досягла 16-річного віку та вчинила злочин з мотивів нетерпимості. Особи у віці до 16 років не можуть бути суб'єктом цього злочину, але можуть відповідати за

низку інших злочинів, вчинених з мотивів нетерпимості: умисне вбивство, спричинення тяжких тілесних ушкоджень тощо.

Головним чинником розслідування злочинів, вчинених з мотивів нетерпимості, є повне та чітке встановлення фактичних обставин події, встановлення всіх обов'язкових елементів суб'єктивної сторони правопорушення, які визначені як обов'язкові. Відсутність всіх фактичних обставин скоєного правопорушення не дозволяє правильно кваліфікувати дії особи.

При розслідуванні злочинів даної категорії не завжди на рівні встановлення елементів суб'єктивної сторони органом досудового розслідування встановлюються привід, мотив та мета скоєного правопорушення. Чітке встановлення та розмежування приводу та мотиву кримінального правопорушення суттєво впливають на його кваліфікацію.

Наведена у дослідженні досудова та судова практика яскраво це підтверджує.

За останні п'ять років кількість зареєстрованих справ за порушення, які передбачають покарання за злочини, вчинені з мотивів нетерпимості, зростає.

Наявні проблеми можна розв'язати завдяки спільним діям органів влади, правоохоронних органів та представників громадянського суспільства. Ефективна співпраця між ними зможе забезпечити належну суспільну реакцію на насильство на ґрунті ненависті в Україні та знизити кількість подібних інцидентів.